

ביאורים

לכולנו קורה שלפעמים אנו מאוכזבים ממצינו הרוחני. אנו מרגישים שיכלנו לעשות יותר מצוות ומעשים טובים, ללמוד יותר תורה, ולפעמים גם כואבים על חטאינו. התגובה הטבעית היא לתקן את החסרונות באופן נקודתי: לשנות את מעשינו הרעים ולתכנן כיצד להרבות מעשים טובים ולימוד תורה. עבודה זו כוללת הרבה פרטים ולכן דורש כוחות רבים. אמנם הרב קוק מדייק אותנו באופן שונה. המעשים הינם רק תוצאה של מחשבות האדם, לכן נכון יותר יהיה לרומם את 'השורש' ומתוך כך כל המעשים הפריטיים ישתנו. על ידי לימוד 'אמונה' מחשבתו של האדם מתעלה. הוא מפנים וחוקק במחשבתו שהוא עבד ה', ושהוא חלק מעם ישראל שהקב"ה ייחדו בדרך חיים קדושה ומיוחדת. מתוך מחשבות אלו מעשיו ישתנו בתכלית שכן הוא עסוק הוא בביטוי מעשי של הרעיונות הגדולים הגנוזים במחשבתו.

בזמן שבית המקדש היה קיים, החוטא היה מביא קורבן. הקורבן אינו 'קנס' על החטא, אלא אמור להביא את האדם לעבור תהליך פנימי שירומם את תפסתו ומחשבתו. בעוד שהבאת הקורבן גורמת לתהליך התיקון הפנימי רק באופן עקיף, 'עבודת המחשבה' מכניסה את האדם אליו באופן ישיר. על כן גדולה וחשובה היא 'עבודת המחשבה' יותר מהקורבנות.

רוב האנשים יחשוו שהם זקוקים לתיקון ולתשובה רק אם חטאו או שמיעטו בעשיית הטוב. אולם בגלל מעלתם העליונה של הצדיקים העליונים, יש להם 'חיישינים' רגשים יותר. הם חשים 'פגם עצום' אף כאשר כוונתם בעבודת ה', ואופן מעשיהם אינם בתכלית השלמות.

ישנן שתי בחינות בעבודת ה': 'העבודה מאהבה' בא מודגשת השמחה והדביקות בעבודת ה'. ו'העבודה מיראה' בה מודגשת ההכנעה לפני ה' כעבד לפני אדונו. שתי בחינות אלו צריכות להופיע יחד בעובד ה' באיזון מדויק התואם את המקום, הזמן ותכונותיו של האדם. הצדיקים העליונים יחשוו אם יופר האיזון בין שתי בחינות אלו, ומתוך תשובתם ישוב הסדר הראוי.

הרחבות

• מה הקשר בין אדם המחדש בתורה לבין מי שמקריב קרבן?

המבין דבר מתוך דבר - מחשבה דילה קמי קדשא בריה הוא מפל קרבניו ועליון. הדברים הללו, שמקורם בזהר הקדוש, מחייבים הבנה. מדוע ישנו קשר בין אדם המחדש בתורה לבין אדם המקריב קרבן?

על אף שבני האדם שווים בדברים רבים, לכל אדם יש את כוחותיו הרוחניים המיוחדים לו. בזמן הקרבת הקרבן, האדם עצמו הוא כביכול הקרבן המוקרב, והקרבן כאילו עומד במקומו. וכדברי המהר"ל שהאדם בהבאת קרבנותיו - 'מוסר עצמו אל ה' יתברך' [נתיב העבודה פרק א]. נמצא, שבהקרבת קרבן ניתנת לאדם הזדמנות להקריב את כל עצמיותו המיוחדת לקב"ה.

גם בלימוד תורה, על אף שאנשים רבים עוסקים בתורה ישנו ערך מיוחד דווקא לחלקו של כל אחד בתורה, וכדברי הרב קוק: "כל הלומד תורה הוא מוציא מהכח אל הפעל את מציאות חכמתו מצד נפשו, ובדאי אינו דומה האור המתחדש מצד חבור התורה לנפש זו לאור הנולד מהתחברותה לנפש אחרת, ואם-כן הוא מגדיל התורה ממש בלמודו, וכיון שהקדוש ברוך הוא רוצה שיגדיל תורה, הדרך הישר הוא שילמד האדם מצד אהבתו את האור הגדול, שרוצה השם יתברך בגלוי מציאותו, שיתגדל יותר ויותר. ומכל-שכן לחדש בתורה, שהוא ודאי הגדלת התורה ממש באור כפול" [אורות התורה ב א].

נמצא שגם בלימוד תורה וגם בהקרבת קרבן, זוכה האדם לגלות את הקדושה המיוחדת לו ולעצמיותו, ועל זה אמרו בזהר הקדוש שהמחדש והמבין דבר מתוך דבר, גדול מכל הקרבנות.

שאלות לדין

א. מדוע יש ערך כל כך גדול ליצורים שכליים עליונים?

ב. מדוע תיקון העולם כולו תלוי ביסוד המחשבה?

לח. יש שהרוח נופל בקטנותו, ואין האדם מוצא בנפשו נחת רוח, מפני מעוט המעשים הטובים שלו ומפני חשבון עוונות ומעוטים שקידת התורה, וצריף האדם להתאמץ בסוד המחשבה, וידע כי "המבין דבר מתוך דבר - מחשבה דילה קמי קדשא בריה הוא מפל קרבניו ועליון", אם כן יש למחשבה קדושה ויצירים שכליים עליונים כל סגלות הקרבנות וכל סגלות העבודות המעשיות השכיכות להן, והוא הדין כל סגלות התורה המעשית שבפה ודבור של גופי תורה המכונים כנגד הקרבנות ונמשכים מהם, ויתחזק מאד בזה שלפעמים יש שמעוט המעשים והלמודים בפעל בא לו רק מפני נטיתו הגדולה לרצא דמחשבה, ויכול להיות שהרבה חלקים מנפילותיו הם באים מפני שלא החשיב כראוי את יסוד מחשבתו. על כן יתאמץ יותר בבינה פנימית להבין, כי תקון העולם כלו ורפואות כל הנפשות בלן, הפל תלוי ביסוד המחשבה, וירומם את מחשבתו עד כמה דאפשר לו ויתעלה לתשובה מאהבה פנימית, "אשרי העם ידעי תרועה ד' באור פניו יהלכנו".

תשובות הצדיקים העליונים

לט. ישנם צדיקים פאלה, שלא די ששמשמסרים רגע אחד את השעור המלא והחי, לפי ערפם, מהדבקות האלהית העליונה, הם מרגישים את נפשם בעמק צרת החטא, ומתקנים את משבירם על ידי תשובה עלאה, על ידי תשובה מלאה, אדירה וגדולה, אלא שגם אם הדבקות תהיה ממלאה רק מצד אחד, מיראה לבד או מאהבה לבד, הם מרגישים בזה כבר פגם עצום ופריק של חבור הסדר האלהי בעולם. ונפשם עורגת לאחז במדת התשובה העליונה, לתקן את הקלקול. והצדיקים העליונים, מלאי החסד והרחמים האלהיים על כל היצור, על כל העולמים וכל אשר בהם, מראש עד סוף, אלה הנאצרים בגבורה ונעטרים בתפארה, בתפארת אמת, הם מרגישים את אי שווי המשקל שבמערכת הדבקות המזקקה שלהם, וגם אם המזוג של היראה עם האהבה לא יהיה נושא את המשקל השווה הראוי לו, אם חלק אחד יכריע יותר מדי על חבור, הם שבים בתשובה ועולים עד המקום העליון, שמשם משתפכים האוצרות אשר לשפעת הקדש, ומוצאים הם את המשקלית הקדושה העליונה במקומה, ומתקנים הם את פגם הצליעה של ירף יעקב, והולכים במישרים, "רגלי עמדה במישור, במקלהים אברך ד'". אלה הם הישרים אשר סוד ד' אליהם תמיד יגלה, "ואת ישרים סודו", אשר מזיו הציור של שאיפת יקרת מעלתם מתמלאה כל נפש חוקרת הוד וחיים, "וחקר כבודו".

בקטנות - ללא חיוניות ושמחה וללא השתוקקות ושאפה בעבודת ה'. **בסוד המחשבה** - עצם המחשבות הטובות והרצונות הנעלים יש בהם מעלה ותיקון גדול. **מחשבה דילה וכו'** - מחשבות חשובה לפני הקב"ה מכל הקורבנות והעולות. **לרצא דמחשבה** - לסוד המחשבה, מחשבות פנימיות. **שמשמסרים וכו'** - שמרגישים אפילו בחיסרון של רגע אחד ללא דבקות גמורה בה'. **הדבקות תהיה וכו'** - הדבקות המעולה משולבת מאהבת ה' ומיראת ה' ואם רק אחד מהם מופיע הצדיק חש בחיסרון זה. **המזוג** - השילוב והאיזון. **ירף יעקב** - יעקב רומז למידת 'התפארת' שיש בה איזון בין החסד לגבורה. **במישרים** - בדרך האמצע והישר. **מזיו הציור וכו'** - ההתבוננות בדרגת צדיקים אלו, מקרינה על המתבונן.